

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 14 augustus 2008

MEDITATIE

Mefibóseth beproefd

Het gaat in deze geschiedenis om een belangrijke vraag, namelijk of Mefibóseth trouw was aan de koning. Deze vraag heeft alles te maken met wat er gebeurd is.

David had Jeruzalem moeten verlaten tijdens de opstand van Absalom. Snel had Mefibóseth zijn knecht Ziba tot zich geroepen en hem de opdracht gegeven twee ezels te zadelen en te bekakken met alles wat hij bij elkaar kon krijgen om dan samen de koning te volgen in zijn vlucht uit Jeruzalem. Maar wat deed Ziba? Hij zadelde inderdaad twee ezels en bepakte die met allerlei goederen maar hij liet de kreupele Mefibóseth alleen achter. Zo kwam Ziba alleen bij David aan. U begrijpt dat dit allerlei vragen opriep bij David. Op de indringende vragen die David aan Ziba stelde gaf de leugenachtige knecht als antwoord dat Mefibóseth op de troon van David uit is. Te midden van de verwarring zou Mefibóseth zijn kans schoon zien om de macht in Israël weer terug te brengen bij het geslacht van Saul. En David? Hij gelooft de leugen! Straks als hij

Wat heb ik dan meer voor gerechtigheid, en meer te roepen aan de koning?

2 Samuël 19:28

terug is in Jeruzalem zal Mefibóseth weten met wie hij te doen heeft. Alles wat David aan Mefibóseth had gegeven wordt bij koninklijk besluit het eigendom van Ziba. Wat een toestand! Dit alles is buitengewoon moeilijk geweest voor Mefibóseth. Door zijn eigen knecht in een kwaad daglicht gezet bij de koning, ondergedoken in Jeruzalem waar de vijand op de troon zit, verstoken van de steun en de zorg die David hem gaf zit Mefibóseth bij de pakken neer. Wat zal hij een vragen gehad hebben. Onbegrijpelijk toch dat het allemaal zo gelopen was. Waar is de tijd gebleven dat hij aan de tafel van de koning had gezeten. Wat was het daar goed geweest. De koning had hem ook rijk gezegend met goederen en bezittingen. Ja, het was een wonderlijk herstel geweest en nu dit! Wat een raad-

selachtige weg voor Mefibóseth. Daar zit hij weer midden in de armoede en de ellende. Dit is nog erger dan in Lodebar. Het is dan ook geen wonder dat hem alle moed ontvalt. Hij scheert z'n baard niet meer af, laat zijn eten staan, verschoont z'n kleren niet meer. Wat een ellende!

Tijden kunnen veranderen ook in het geestelijk leven. We kunnen net als Mefibóseth ervaren hebben dat er een goedertieren Koning is, dat Jezus Zich ontfert over arme kreupele zondaren. We kunnen aan de tafel van de grote Koning gezeten hebben en daar geproefd hebben van de kostelijke spijs van het Brood des Levens. Het licht van de vertroosting kan door het Evangelie geschieden hebben in onze harten zodat we gezongen hebben van Gods goedertierenheden. Kortom, we kunnen net als Mefibóseth rijk gezegend zijn geweest en toch met al de weldaden van het Verbond die we genoten hebben weer zoveel gemis en donkerheid en beproevingen ervaren dat we moeten zeggen: 'Hoe ben ik aldus?'. Mefibóseth heeft er mee geworsteld, geloof dat maar. En in die zielsworsteling is hij uiteindelijk aan Gods kant terecht gekomen. Hij is en blijft immers een nakomeling van Saul. O, hij is er van overtuigd, dieper dan ooit te voren, dat hij de dood verdient. Als David na de dood van Absalom weer terugkeert in Jeruzalem gaat Mefibóseth hem direct tegemoet.

Als David hem tenslotte vraagt naar het waarom, komt Mefibóseth met een eerlijk antwoord. Ziba heeft gelogen maar dat wil hij niet gebruiken om zichzelf te verdedigen. Tegenover de koning weet hij zich rechteloos en onwaardig. Hij is immers van Sauls geslacht. Wat heeft hij te zeggen? Helemaal niets! Daarom zegt Mefibóseth alleen maar dit: 'Doe dan, wat goed is in uw ogen, o koning'. 'Bij mij is geen gerechtigheid en ik weet niet waar ik mij op moet beroepen want het huis van mijn vader is niet geweest dan lieden des doods en al hebt u mij aan uw tafel een plaats

Inhoud

- 1 Mefibóseth beproefd
- 2 Oud goud (7): Abraham Hellenbroek
- 4 Commentaar: Verontwaardiging
- 5 De Olympische Zomerspelen van 2008
- 7 Apologetiek
- 8 Boekennieuws
- 8 Kerknieuws
- 9 Berichten
- 9 Kerkdiensten

86e jaargang

Nr. 45

gegeven, ik en mijns vaders huis zijn en blijven lieden des doods. Wat heb ik dan meer voor gerechtigheid, en meer te roepen aan de koning?

Weet u wat Mefibóseth hier eigenlijk zegt? Ten diepste zegt hij tot de koning: 'ik ben geheel op uw ontferming aangewezen'. Dit is ware nederigheid. Hier draagt de beproeving gezegende vrucht. Davids hart is er door verbroken. Mefibóseth krijgt z'n goederen terug en mag weer aan de tafel van de koning zitten. Wat een wonder: 'Dat ik genade gevonden heb in uw ogen'.

De Heere beproefde Mefibóseth. Waarom trekt de Heere de Zijnen in

zulke wegen? Wegen die soms onbegrijpelijk diep zijn. Met alles wat Mefibóseth genoot had, wordt hij een kind des doods, en dat ondanks het verbond met Jonathan. Waarom brengt de Heere de Zijnen in de ovens van de beproeving? Is het niet om hen beter en dieper te leren: 'Ik ben geheel op Uw ontferming aangewezen?' Dan schiet er helemaal niets anders over dan een arm en ellendig volk dat op de Naam des Heeren zal betrouwen. En om dat laatste gaat het toch?

Woerden,

ds. W. Harinck

ringen blijven op de weg die de Heere hem leidde door deze woestijn. Toch heeft hij een rijk gezegend leven mogen hebben en is hij nog steeds een leermeester voor heel veel kinderen en jonge mensen. En dan bedoelen we natuurlijk door middel van het bekende vragenboekje dat hij ons nagelaten heeft en waaruit al zo velen onderwijs hebben mogen ontvangen.

Jeugd en opleiding

De geboortegrond van Abraham Hellenbroek was in Amsterdam, waar hij op 3 december 1658 ter wereld kwam. Hij was de zesde uit een gezin met tien kinderen, van wie er een levenloos ter wereld kwam en een ander maar drie jaar oud werd. Het begin van ons bekende huwelijksformulier dat er van spreekt "dat de gehuwden gewoonlijk velerhande tegenspoed en kruis vanwege de zonde overkomt", werd ook als werkelijkheid ervaren door vader Jan Hellenbroek en moeder Elizabeth Kluit, die hun kinderen een goed gereformeerde opvoeding gaven.

Abraham kon heel goed leren en werd al vroeg naar school gestuurd. Toen in 1664 bijna het hele jaar lang de pest in Amsterdam woedde, waarbij meer dan 24000 doden vielen te betreuren, werd de 5 jarige Abraham gespaard. De Heere had nog veel werk voor hem te doen in Zijn dienst. Toen hij tien jaar oud was, werd hij ingeschreven als leerling van de Latijnse school, waar hij een goede en leergierige leerling bleek te zijn. Dat bleek wel toen hij ongeveer vijf jaar later tot de Amsterdamse Academie toegelaten

OUD GOUD

7

Abraham Hellenbroek

Het was een raadselachtige en pijnlijke weg die de Heere ging met Jakob. Jozef was er niet en Simeon was er niet, en nu zou ook Benjamin van hem weggenomen worden. Geen wonder dat de oude pelgrim uitriep: "Al deze dingen zijn tegen mij." En verwijtend richtte hij zich tot zijn zonen: "Gij berooft mij van kinderen."

Een gelijksoortige weg moesten ook sommigen van onze oudvaders gaan.

Wat stonden ze vaak bij het geopen-de graf van geliefde betrekkingen, hun vrouw of hun kinderen. Als we over "de goede oude tijd" spreken, moeten we ons wel realiseren dat de kindersterfte heel hoog was. En dat ouders soms het merendeel van hun gezin grafwaarts moesten dragen, rouwdragend met een verdriet dat alleen zij die dat zelf ervaren hebben, beseffen kunnen.

Ook Abraham Hellenbroek zou geen vreemde van zulke smartelijke erva-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór
de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisoehof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie
van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag**
in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av. N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

werd. Bij die gelegenheid hield hij een oratie in het Latijn over *Van de broosheid des menselijken levens*, (*De vitae humanae fragilitate*), iets wat hijzelf in zijn eigen gezin jaren later heel pijnlijk moest ervaren. Aan de Academie van Amsterdam studeerde hij onder professoren van wie sommigen de opvattingen van Coccejus uitdroegen, meningen die hij overigens zelf later bestreed.

In het voorjaar van 1677 vertrok de jonge student naar Leiden, waar hij aanvankelijk de filosofie van Descartes bestudeerde, waarna hij zich verder geheel aan de studie theologie wijdde. Hij werd daarin begeleid door Friedrich Spanheim, die een van de meest uitgesproken verdedigers van de calvinistische predestinatieleer tegen het Amyraldisme werd. Dat Amyraldisme was een poging een soort compromis te vinden tussen de gereformeerde predinatieleer en de dwalingen van de Remonstranten, die een verkiezing op grond van voor gezien geloof voorstonden. Maar zo'n compromis tussen een leer waarin God alleen de eer van het zalig worden krijgt, en die waarin de mens uiteindelijk zijn zaligheid, mogelijk gemaakt door God, uitwerkt, is niet mogelijk. Gods Kerk leert het ook wel anders: "Niets uit ons en alles uit Hem, zo reist de Kerk naar Jeruzalem", een les waar ze hun leven lang over moeten doen, maar waarvan de waarheid steeds meer beleefd zal worden. Op 17 maart 1682 werd Hellenbroek kandidaat tot de heilige dienst, maar hij moest nog wel bijna een half jaar wachten voor hij zijn eerste beroep ontvangen mocht.

Ambtelijke loopbaan

Het beroep kwam van Zwammerdam, waar hij op 28 februari 1683 door ds. Van Kralingen in het ambt bevestigd werd. Hellenbroek deed intrede met Jesaja 40:6: "Een stem zegt: Roept. En hij zegt: Wat zal ik roepen? Alle vlees is als gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds." Hier in Zwammerdam mocht de jonge predikant een gezegende en onvergetelijke tijd hebben. Niet alleen dat de Heere hem hier een "hulpe als tegen hem over" toeschikte, maar bijzonder wel door de grote weldaad die de Heere aan zijn ziel bewees. Want hier, zo werd het bij zijn begrafenis vermeld, "behaagde het den Algenoegzaamen zich als een verzoend God aan zijne ziele t'ontdecken". Hellenbroek mocht nu weten dat er niets meer tussen God en zijn ziel stond, dat zijn

schuld was vergeven, en hij mocht rusten op het verzoenend werk van zijn Borg, de dierbare Koning Die hij ook anderen aan mocht prijzen.

Uit het huwelijk met Geertruida van der Hoeven werden zes kinderen geboren. Maar wat werd ook de waarheid van zijn intredetekst in Zwammerdam smartelijk ondervonden. Immers, vier van zijn kinderen sterven heel jong. Hij had twee dochters die ze als ouders wel mochten zien opgroeien, maar die ze ook moesten missen. Elizabeth stierf op de leeftijd van 19 jaar, terwijl Barbara 25 werd. Toen hij zijn laatste kind verloren had, zei hij tegen zijn vrienden: "De Heere heeft besloten dat wij kinderloos zouden overblijven; je kunt me wel Mara noemen, want, zoals Naomi tegen de burgers van Bethlehem zei, de Almachtige heeft mij bitterheid aangedaan. Vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de HEERE doen wederkeren." Naomi was niet verbiterd, maar diep bedroefd, en zo was het ook met Gods dienstknecht.

Zijn volgende standplaats werd Zwijndrecht, waar hij van 1691-1694 met veel vrucht mocht arbeiden. Toen leidde Gods weg naar Zaltbommel. Daar heeft hij maar kort mogen

Aanvankelijk had men daar nogal wat aarzelingen gehad met betrekking tot de vraag of Hellenbroek wel voor zo'n beroep in aanmerking kon komen. Had hij immers niet de filosofie van Descartes bestudeerd?

dienen. Van mei 1694 tot januari 1695 mocht hij daar het Woord van zijn Zender brengen. Toen kwam het beroep van Rotterdam. Aanvankelijk had men daar nogal wat aarzelingen gehad met betrekking tot de vraag of Hellenbroek wel voor zo'n beroep in aanmerking kon komen. Had hij immers niet de filosofie van Descartes bestudeerd? En dat rationalisme begeerde men in Rotterdam niet. Ook was men er niet zeker van dat hij niet de opvattingen van Coccejus en van sommigen van zijn professoren had overgenomen. Toen echter duidelijk geworden was dat Hellenbroek deze dwalingen verwierp, werd alsnog een beroep op hem uitgebracht. Dat moest hij aannemen. Zo werd Rotterdam zijn laatste gemeente. Gedurende 33 jaar mocht

hij zijn krachten geven in dienst van zijn Koning in deze grote gemeente. Hard heeft hij gewerkt in de tijd die de Heere hem daar nog gaf. Hij was herder en toonde dat in wekelijks bezoeken aan het Stadsweeshuis, in de huisbezoeken en in de samenkomsten met Gods volk, zowel als maandelijks bidstonden voor de gemeente. Dat hij ijverig studeerde was duidelijk voor ieder die hem hoorde. Zijn preken waren geen gemoedelijke verhaaltjes, maar kenmerkten zich door een gedegen uitleg van de tekst, met een uitgebreide toepassing waarin de onbekeerden, maar ook Gods kinderen werden aangesproken.

In 1728 ging de oude dienstknecht met emeritaat. Nog een paar jaar moest hij zijn woestijnreis voortzetten, terwijl zijn aardse tabernakel meer en meer werd afgebroken. Toen kwam het einde van zijn loopbaan en dat mocht ook voor deze dienaar, naar Gods belofte, vrede zijn. Op 14 december 1731 ging ook voor hem in vervulling wat Gods Woord hem had toegezegd. Het was zijn laatste preek geweest: van Psalm 16:11: "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk." Toen mocht hij beërven wat bestendig is. De Koning Die in zijn preken zo'n centrale plaats innam, mocht hij nu zien in Zijn schoonheid en Hem voor Zijn goedheid ere geven.

Geschriften

Veel heeft Hellenbroek mogen preken, maar ook schrijven van Sions Koning, Die ook hem zo uitnemend had liefgehad en hem tot zo'n wonderlijk ambt verwaardigd had. Allereerst noemen wij *De Evangelische Jesaja* waarvan het eerste deel in 1702 verscheen. en de volgende delen in 1703, 1707 en 1710 gepubliceerd werden. Het zijn preken die door hem zo niet letterlijk uitgesproken zijn, de uitlegging is ruimer, de toepassing bekort, maar waarin we wel een indruk krijgen hoe goed hij van zijn Meester heeft mogen spreken.

In 1718 verscheen *Solomons Hoogliet verklaart en vergeestelijkt*. Daarin gaat het om "de Geestelijke Huwelijksgemeenschap met den verheerlijkten Jezus." Nog meer "Oud goud" is ons nagelaten. Na zijn overlijden kwamen nog van de pers in 1735 *Bijbelsche Keurstoffen*, en in 1745 *De Kruis Triumph van Vorst Messias, of verklaring van het Lijden des Heeren*

in 48 Predikatiën. Van deze preken mag wel gelden wat iemand eens van hem gezegd heeft, "dat hij ontdekkend was in zijn preken en ernstig in het gevangen nemen van zondaren om ze tot Jezus te leiden. Hij was een oog voor de blinden, een stok voor de zwakken, een raadsman voor de verlegenen, een balsem voor de gewonden, een lieflijk vertrooster voor het verslagen hart."

Vooraf is Hellenbroek natuurlijk onder ons nog bekend door zijn *Voorbeeld der Goddelijke Waarheden voor eenvoudigen, die zich bereiden tot de belydenisse des geloofs* dat in 1706 uitgegeven werd. Het is niet alleen heel vaak herdrukt in de loop der jaren, maar is ook internationaal bekend geworden. Toen emigranten uit ons vaderland in de "nieuwe wereld" een bestaan probeerden op te bouwen, stichtten ze daar ook

weer de Hervormde Kerk, the Reformed Church of America. De classis van New Brunswick keurde de eerste vertaling van het vragenboekje in het Engels goed in 1783 en gedurende meer dan een eeuw werd het aan de andere zijde van de oceaan intensief gebruikt. In onze gemeenten daar wordt er nog onderwijs uit gegeven. De Heere heeft Zijn knecht door vele verdrukkingen doen ingaan in Zijn koninkrijk, maar zijn nalatenschap mag nog tot zegen zijn. Mocht het zijn ook voor onze gezinnen, waarin vaak zo weinig te zien is van het nabije leven met de Heere, waar ook deze geschriften getuigenis van geven. Opdat Gods grote Naam verheerlijkt zou worden, ook in onze kinderen.

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

COMMENTAAR

Verontwaardiging

In Zimbabwe gebeuren de meest verschrikkelijke dingen. De bevolking wordt geterroriseerd. Het landsbestuur is ontaard in een dictatuur en de leugen regeert. De gewone mensen lijden honger en ondertussen kijk de wereld, enigszins gelaten, toe. Waarom wordt er niet meer tegen deze gang van zaken gedaan? Waarom horen we ook weinig protest van kerken bijvoorbeeld? En waar blijft het brede maatschappelijke protest dat destijds bij Rhodesië en het apartheidsbewind in Zuid-Afrika zo luid heeft geklonken?

Verleden

Zimbabwe heette ooit Rhodesië. Dat land werd eertijds geregeerd door een blank regime. Op dat regime was het een en ander aan te merken, maar de mensen hadden in ieder geval eten en het land kende destijds een redelijke welvaart en stabiliteit. Dat is anno 2008 heel anders. De gemiddelde levensverwachting is van 60 jaar in 1990 teruggelopen naar 37 in 2007. De geldontwaarding beloopt 2,2 miljoen procent per jaar en een brood kost op dit moment 80 miljard Zimbabweaanse dollars (Trouw, 24-7). Wat

ooit de parel van Afrika heette en waar ooit voedsel in overvloed was, is nu honger, angst, ziekte, ontwrichting en terreur. De 'bevrijding', zo geweldig gepropageerd door alles wat links en progressief was, heeft de gewone mensen in Zimbabwe niet veel goeds gebracht. Dat is trouwens vrijwel altijd zo met revolutionairen die samenlevingen naar bepaalde blauwdrukken willen inrichten. Dat ont-aardt altijd in dictatuur, waar de gewone man tenslotte de gruwelijke tol voor kan betalen. De geschiedenis van de voormalige Sovjet-Unie is daarvan een sprekend bewijs. Zo ook werd Rhodesië 'bevrijd' en de vruchten ervan smaken bitter. Het is te hopen dat het in Zuid-Afrika niet dezelfde kant op gaat, maar de signalen van de laatste tijd zijn helaas niet positief.

Ingrijpen

Waarom kan zo'n dictator, Mugabe, zijn gang gaan? Er wordt op allerlei niveaus over deze zaken gesproken. In de Verenigde Naties bijvoorbeeld wordt de gang van zaken 'betreurd', maar een duidelijke veroordeling over de verkiezingsfraude werd niet

uitgesproken. In de Veiligheidsraad houden Rusland en China maatregelen tegen. Ook is het niet waarschijnlijk dat westerse landen militair zullen ingrijpen. En vanuit het nabijgelegen Zuid-Afrika wordt al helemaal niet afwijzend gereageerd.

Dergelijke houdingen zijn goed te verklaren. Het buitenlandse beleid van staten wordt gedreven door eigen belang, nationaal belang. En kennelijk heeft geen enkel land er belang bij om zich aan deze brandhaard te branden. Het klinkt wellicht hard en cynisch, maar buitenlandse politiek is toch vooral een zaak van het eigen belang van een land. Wellicht kunnen we ons als Nederlanders dat niet goed voorstellen (ooit gaven we ontwikkelingshulp aan een land als Cuba), maar in de internationale wereld is dit algemeen bekend, hoewel dat natuurlijk niet van de daken wordt geroepen. De invasie in Irak door de Amerikanen heeft natuurlijk ook met olie te maken. Greenspan, de voormalige voorzitter van de centrale bank in de USA, heeft dat in zijn memoires aangegeven. Olie speelt een belangrijke rol. En naarmate de olieprijs stijgt, is het voor de Amerikanen natuurlijk niet onbelangrijk om in het Midden Oosten een stevige basis te hebben, zeker in een land met de op één na grootste olievoor-raad ter wereld, zoals dat bij Irak het geval is. Nationaal belang is wezenlijk, want anders zal geen land zich branden aan de interne problemen van andere naties. Kennelijk zijn er wat Zimbabwe betreft voor veel landen geen nationale belangen om in te grijpen en daarom blijft de internationale gemeenschap passief. Helaas!

Kennelijk zijn er wat Zimbabwe betreft voor veel landen geen nationale belangen om in te grijpen en daarom blijft de internationale gemeenschap passief. Helaas!

Maatschappelijk

Toch blijft het gebeuren in Zimbabwe merkwaardig. Waar immers blijft het brede maatschappelijke protest tegen de gang van zaken aldaar? Er is reden voor die vraag, want toen in de vorige eeuw Rhodesië en Zuid-Afrika blanke regimens hadden, was er ook sprake

van een groot maatschappelijk protest. Vooral in Nederland liepen heel wat mensen voorop om te protesteren tegen dit grote maatschappelijke onrecht. Ook de grote kerken deden hier nogal actief aan mee. In Trouw van 15 juli 2008 gaf Jan Greven een leerzaam gedachte-experiment op dit punt. Stel, zei hij, dat Mugabe niet een zwarte dictator, maar een blanke Zuid-Afrikaan zou zijn. Iemand als P.W. Botha, bijvoorbeeld. "Maar stel dat Zimbabwe nog Rhodesië was en dat ... P.W. Botha de macht nog had". Dan zou dat zeker leiden tot enorme maatschappelijke protesten. Zeker in Nederland. Ieder die in de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw de protesten tegen Zuid-Afrika heeft meegemaakt, zal dat weten. Alom werd het blanke minderheidsregiem verafschuwd. Kerken, linkse mensen, politieke partijen, et cetera, het liep allemaal storm om landen als Rhodesië en Zuid Afrika aan de schandpaal te nagelen. Er was een groot maatschappelijk protest. Cuba en de DDR waren redelijke landen (de mensen hadden daar een arts, vertelde ooit eens een partijvoorzitster van de PvdA), maar Zuid-Afrika was werkelijk het probleem waar heel links Nederland onder gebukt ging. Van maatschappelijke verontwaardiging is echter op dit moment weinig te bespeuren. Er zijn geen protestmarsen tegen het bewind in Zimbabwe. Hoe zou dat toch komen? Vooral de zwijgzaamheid van de grote kerken is opvallend. Greven denkt dat deze zwijgzaamheid te verklaren is uit de omstandigheden. Eertijds zochten kerken een uitlaatklep voor bepaalde interne problemen en die werden dan geprojecteerd op toestanden in dergelijke landen. Nu zouden die problemen er niet meer zo zijn en daarom is er geen reactie. Dat is natuurlijk een aardige theorie (een soort projectietheorie) maar het is natuurlijk wel erg theoretisch. Bovendien verklaart dit nog niet waarom ook allerlei niet kerkelijke mensen zich zo druk maakten over de toestanden in die delen van de wereld. Die zwijgzaamheid moet andere oorzaken hebben.

Media

Over het vroegere Zuid-Afrika en Rhodesië is veel geprotesteerd. Nu is dat maatschappelijke protest er helemaal niet. Hoe komt dat? Het antwoord lijkt mij heel eenvoudig. In Hilversum wordt radio en televisie gemaakt. De radio en televisie heb-

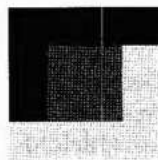
ben een geweldige invloed op de meningsvorming in de samenleving. Die media zijn vooral in linkse en progressieve handen. En voor linkse mensen is het niet leuk wat er in het zuidelijke deel van Afrika gebeurt. Daarom wordt daarover ook maar mondjesmaat bericht. Het zijn de media die dit soort processen sturen en aanzwengelen. En het zijn overwegend linkse lieden die dit proces in de vingers hebben. Vandaar dat er van een breed maatschappelijk protest helemaal niets komt. Men duwt het gewoon weg. Dat is ernstig, maar wel een harde realiteit in het Nederland van heden. Het is ook een realiteit die zich keer op keer en in allerlei vormen herhaalt. Laat er in reformatisch Nederland eens iets mis gaan. dagenlang weten progressieve mensen dit te duiden. Bijvoorbeeld die malle SGP-ers met hun visie op de vrouw. Maar laat de aandacht eens vallen op de verloedering in de samenleving. Bijvoorbeeld op al die kinderen die leven en opgroeien in gebroken gezinnen. Daar is de aandacht heel wat minder voor. Of voor

die kinderen die 's morgens vroeg naar de kinderopvang worden gebracht om daar hun tijd te slijten. Of neem nu het Palestijnse probleem. Ook dat heeft relatief veel meer aandacht dan wat er in Zimbabwe gebeurt.

De media zijn helaas goeddeels in progressieve handen. En die lieden bepalen wat goed en nuttig is voor het land en de maatschappij. Toch eigenlijk wel goed om de TV buiten de deur te houden... Het heeft in ieder geval dit voordeel dat we met een frisse blik tegen dingen aan blijven kijken en niet direct vatbaar zijn voor allerlei selectieve en gespeelde verontwaardiging die soms werkelijk nergens op gebaseerd is. En laten we bidden dat de Heere ingrijpt in Zimbabwe, want hetgeen daar plaatsvindt, tart werkelijk elke verbeelding. Het doet denken aan de constatering van Augustinus dat de staat zonder verankering in een Goddelijke orde ontaardt in een roversbende waarvan velen het slachtoffer zijn.

Amersfoort,

ds. W. Visscher

De Olympische Zomerspelen van 2008

"En aan de kinderen der vreemden tonen zij hun behagen"

Van 8 tot en met 24 augustus worden in de Chinese hoofdstad Peking de Olympische Zomerspelen gehouden, een internationale sportmanifestatie, waarvoor deelnemers uit meer dan tweehonderd landen zich inmiddels hebben aangemeld. De openings- en sluitingsceremonie vinden plaats in het nieuwe Nationale Stadion van Peking, met zo'n 100.000 zitplaatsen. Daarnaast proberen wereldwijd tientallen miljoenen mensen de sportieve verrichtingen via radio, televisie en internet op de voet te volgen.

De Olympische Spelen hebben oude papieren. Het jaar 776 vóór Christus geldt als het begin ervan. De originele Spelen werden in de oude Griekse stad Olympia gehouden, een religieuze en politieke ontmoetingsplaats, gewijd aan de oppergod Zeus. Doel van de Spelen was om jonge mannen hun fysieke kwaliteiten te

laten tonen en om de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende Griekse steden te verbeteren. Nadat de Romeinen Griekenland hadden veroverd en het christendom als officiële staatsgodsdienst was ingevoerd, was het keizer Theodosius I, die de Spelen uiteindelijk in het jaar 393 verbood.

Op initiatief van baron Pierre de Coubertin werden de Olympische Spelen in 1896 in ere hersteld. De Coubertin bepleitte een harmonieuze lichamelijke en geestelijke opvoeding van de jeugd en een versterking van de vriendschapsbanden tussen verschillende volkeren. Hij was ervan overtuigd dat een sportieve krachtmeting als de Spelen daaraan zou bijdragen. Na Athene, Parijs, St. Louis, Athene, Londen, Stockholm, Antwerpen en Parijs was het in 1928 de beurt aan Amsterdam om als gastheer op te treden. Gelet op de

heidense oorsprong van de Spelen en het doel ervan, werd er vanuit kerkelijke kring scherp tegen geageerd. Zo besloot de Generale Synode van onze gemeenten op 3 mei 1928 een 'publiek getuigenis' te geven 'tegen het kwaad der Olympiade, die te Amsterdam staat gehouden te worden.' 'De Synode protesteert met kracht, daar toch Gods dag ontheiligt, Gods heilig recht met voeten getreden, het lichaam ver boven en ten koste van de ziel vereerd, de begeerlijkheid der ogen en die des vleses gevoed, de ijdelheid gediend, de hartstocht opgewekt, de zedeloosheid, dat knagend verderf aan het volksbestaan, ontketend, het scheppel boven de Schepper, Die te prijzen is in der eeuwigheid, geëerd wordt', aldus het moderamen.

Ook ds. M. Hofman te Krabbendijke voelde zich geroepen een waarschuwend woord te spreken. Zo sprak hij op 20 mei 1928 in zijn gemeente over Jesaja 2:6b: "En aan de kinderen der vreemden tonen zij hun behagen." 't Is u bekend, dat wij een ure zouden wijden, ja, met smart en rouw gadeslaan, aan de overdenking van een zonde, die reeds lang hoogtij vierde in Nederland, maar nu als met een vloedgolf deszelfs grenzen is binnengestroomd', aldus ds. Hofman. 'Wij bedoelen de reeds lang aangekondigde en in voorbereiding geweest zijnde Olympische Spelen. Och, geliefden, laat ons u zeggen, dat de kiem dezer zonde reeds jaren werkte, waardoor schandelijk de rustdagen werden ontheiligt en de kostelijke tijd verbeuzeld; lichamen verminkt, ja tot de dood gedoemd werden. (...) En vragen wij nu wat is de Olympiade? Och, gemeente, wij zouden wel eerst mogen vragen wat ze niet is. Zij is noch in oorsprong noch in hoedanigheid van God; geen goddelijke instelling op het gezag der Schrift berustende. Geen nut is er derhalve in voor enig mens. Geen aanwijzing of verklaring brengt ze Nederland van de weg der zaligheid. Geen vermanen tot gehoorzaamheid en onderworpenheid aan Gods geboden. Geen vrede, geen heil, geen voorbereiding tot een naderende dood. Bezie en weegt het van alle zijden, of er iets in is van God, iets tot nut en heil van de mensheid. (...)

Het woord Olympus, een berg in Thessalië, betekent zoveel als godenzetel, wat wij hemel noemen zouden. Vandaar dat het woord olympisch hemels betekent of hemelse spelen. Dat waren dan plechtige openbare

volksspelen (zo zij het noemen) of strijdoefeningen welke uit het oude Griekenland afkomstig zijn en die in het openbaar alle vier jaar gehouden werden. Of hier de zo beruchte duels uit afkomstig waren, laten wij in het midden. Het lust ons niet de omvang of hoedanigheid van die spelen, die een oud heidens karakter dragen, nader te onderzoeken. Het zij ons genoeg dat wij weten dat het afstamt van zulke volkeren, die buiten de godsopenbaring leefden en zich vermaakten in de werken hunner handen, roemden op vermogen en krachten, zonder dat zij die God, in Wiens hand hun leven en adem is, verheerlijkten.'

Het woord Olympus, een berg in Thessalië, betekent zoveel als godenzetel, wat wij hemel noemen zouden. Vandaar dat het woord olympisch hemels betekent of hemelse spelen.

Vanuit de Christelijke Gereformeerde Kerken klonk er eveneens een fel protest tegen de Spelen. Zo hield ds. G. Wisse, de latere professor, op 2 mei 1928 in de Lutherse Kerk te Amsterdam een lezing, die hij als titel meegaf: 'Van Golgotha naar de Olympiade.' Na een uitvoerig betoog vatte hij zijn bezwaren in één zin samen: 'De Olympiade, zij is de internationale cultus van de moderne lichaamsreligie; de cultus van de atleet, van de Übermensch der twintigste eeuw.' Wisse zou Wisse echter niet zijn, als hij zijn lezing niet op een opmerkelijke manier zou besluiten. 'Wij moeten ook naar een Olympiade. Maar een andere dan deze. Die, waarvan Paulus gewaagt in Hebreeën 12:1b en 2a: "Laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is, ziende op den

overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus." Welgelukzalig de mens, die in deze loop de overwinning behaalt, om met Paulus eenmaal te mogen jubelen: Ik heb de goeden strijd gestreden, ik heb het geloof behouden; mij wacht nu slechts gekroond te worden.

Arm kind der wereld, dat slechts aardse kronen kent en zoekt. O, wat zult ge arm, ledig en ont kroond staan op de dag als alle aardse kronen verwelkt afvallen. Maar hoe rijk, hoe eeuwig zalig uw voorrecht, o kind van God, dat hier mogelijk veracht of vergeten bij de wereld hebt geleefd. Och, 't is geen schade geweest voor u. Komt eens de dag waarop Jezus de kronen uitdeelt, hoe driewerf zalig zal dan uw benijdenswaardig zielsgenot zijn, als ge uit Zijn mond moogt horen, gij, die hier als een eenzame lelie onder de doornen hebt moeten leven: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld." Dit zal nog eens een schouwspel worden. Geen stadion valt daar mede te vergelijken (...)

Alleen wie wettig gestreden zal hebben, zal wettig gekroond worden. Tot zulk strijden behoort ook, om wars van alle zonde en wereldzin, als een afgezonderd volk te leven, de tijd onzer inwoning hier op aarde; om als gasten en vreemdelingen in dit Mesech te vertoeven; om in het dal van Dura te weigeren voor het beeld te knielen; om in de kracht Gods de loutering te doorstaan; om in onze God al ons heil, al onze eer te vinden. De kroon, daarop beloofd, zal wettig worden ontvangen, maar zal ook neergeworpen worden aan de voeten van dat Lam, die Gekruisigde en Opgestane, die Verhoogde en Wederkomende, van Wie we zingen:

*Welzalig zij, die Sions Vorst
erkennen voor hun Heer,
Welzalig zij, die vast op Hem
betrouwen!*

Krabbendijke,

J.P. Sinke

Apologetiek

Buurman: "Jij denkt dat ik verloren ga omdat ik geloven niet zie zitten? Jij denkt dat er iets is na de dood?"

Ander: "Ja". Buurman: "Ik geloof niet dat jij dat gelooft, je hebt het er nauwelijks over. Geeft ook niet, ieder zo zijn mening".

Dit voorbeeld is fictief, maar geeft wel aan waar we voor staan. Aan de ene kant mensen die spiritualiteit zoeken. Tegelijk wil men het zelf uitzoeken, vrijgelaten worden. Dat vraagt een nieuwe bezinning op de apologetiek. Apologetiek is verantwoording afleggen van de levensovertuiging. Apologetiek is een voluit bijbels woord. We lezen ervan in 1 Petrus 3:15, waar Gods Geest via de pen van Petrus ons voorhoudt dat we altijd bereid moeten zijn tot *verantwoording* aan een iegelijk die ons rekenschap afeist van de hoop die in ons is. Nu lijkt het op het eerste gezicht alsof het gaat om Gods volk. Immers, zij mogen de hoop in het hart bezitten, zij heiligen God de Heere in het hart. Maar de kanttekenaren splitsen de hoop uit. Het gaat niet alleen over het uitzicht over de tijd tot in de eeuwigheid, maar ook over de hoopvolle leer. En heiligen van God de Heere, het diepe respect en eerbied jegens Hem, is een zaak die God van ons allen vraagt. Dus we mogen de opdracht tot het apologetiseren niet te snel naast ons neerleggen. Het is een roeping die van 's hemels wege op onze schouders is gelegd.

Apologetiseren is nauw verbonden aan evangeliseren, en toch is het ook wat anders. Was het precies hetzelfde, dan had de apostel Petrus wel het woord evangeliseren gebruikt. Wat is het verschil? De evangelisatie is de oproep: "Kom, ga met ons en doe als wij". De apologetiek is meer de door-denkning van de tegenwerpingen, als: "Hoe kan er een God bestaan als er zoveel lijden is", "Alle godsdiensten zijn ongeveer gelijk, het maakt niet uit wat je gelooft", "Geloven is voor zwakke mensen die zelf het leven niet aankunnen, het is niet voor mij". U voelt wel, dergelijke vragen roepen om bezinning op onze verantwoording. Dus apologetiek is nadenken

óver, evangeliseren is verkondigen ván. Apologetiek is de verdieping van de evangelisatie.

Apologetiek is van alle tijden. De Vroege Kerk, de periode net na de apostelen, kende indrukwekkende apologeten. Een voorbeeld daarvan is Tertullianus. In zijn boek *Apologeticum* laat hij haarscherp zien dat de manier waarop heidenen denken, vastloopt. Zo in de trant van: "Jullie buigen voor goden die mensvormig zijn, gemaakt uit hout en steen, ogen hebben als wij. Jullie goden leven in een soort grote vakantie. Jullie goden zijn een projectie van jullie verlangens, maar onze God is bovennatuurlijk, alomtegenwoordig en tegelijk onzichtbaar. Onze God lijdt en sterft om het leven voort te brengen. Wie is aan onze God gelijk?" In zulke gedachten wordt het verduisterde denken vanuit het Woord doorgeleefd. Ook in de Middeleeuwen beoefenden predikanten en gemeenteleden de apologetiek. Zie bijvoorbeeld Thomas van Aquino. Hij heeft vele boeken geschreven tegen de heidenen, onder de titel *Summa contra Gentiles*, vrij vertaald: samenvattende gedachten tegen de heidenen. Ook hebben de Reformatoren en Nadere Reformatoren oog gehad voor de apologetiek. Neem bijvoorbeeld Hoornbeeck's *Summa controversiarum Religionis*, een werk waarin hij andere religies onder de loep neemt en weerlegt.

Nu waren de heidenen ten tijde van Thomas van Aquino niet te vergelijken met de atheïsten van onze tijd. Het Godsbesef was in de Middeleeuwen veel sterker aanwezig. Hetzelfde geldt voor de tijd van Hoornbeeck. Hoewel het moderne denken onder leiding van de Socinianen aanwezig was, is het niet helemaal gelijk te stellen met onze tijd. Bepaalde vragen waren toen minder klemmend. Om wat voorbeelden te noemen: de betrouwbaarheid van de Bijbel, het lijden, de autonomie, de verhouding van psychologie en religie zijn allen na de Verlichting tot probleem geworden. En mannen als Tertullianus, Thomas van Aquino en Hoornbeeck leefden vóór de Verlichting.

Een voortgaande bezinning op de

apologetiek is nodig. Dat die voortgaande bezinning er is, blijkt uit het werk van velen. Boeken van Alister MacGrath, Norman L. Geisler, Ouwe-neel en anderen getuigen daarvan. Ook het boek *Ik geloof in God* van ds. C. Harinck mag in deze rij niet ontbreken. Nu heeft de onder ons minder bekende Amerikaanse theoloog R.C. Sproul een werk geschreven, getiteld *Je geloof verdedigen*. De titel kan al gelijk de vraag oproepen: is het wel nodig om het geloof te verdedigen? Iemand als Lloyd Jones weigerde om "zijn geloof te verdedigen". Geen spreekbeurten en debatten, want het werk van Gods Geest heeft getuigenis in zichzelf. Nu is daar veel voor te zeggen, echter, uit de brief van de apostel Petrus is ons duidelijk geworden dat het onze roeping is om verantwoording af te leggen. Sproul neemt zijn insteek in ons verstand. "Gods Geest vraagt niet om nonsens te geloven" zo schrijft hij in hoofdstuk 2, om vervolgens in hoofdstuk 3 vier belangrijke beginselen neer te zetten voor kennis, onder andere de wet van non-contradictie oftewel de wet dat je jezelf niet mag tegenspreken. De verstandelijke insteek merkt de lezer ook aan het doel van het boek: het bestaan van God en de waarheid van de Bijbel aantonen. Maar het is ook merkbaar in het niveau van het boek: mannen als Immanuel Kant en David Hume zijn gesprekspartners van Sproul.

Nog even terug naar de verstandelijke insteek. Dat geeft het boek zijn spankracht. Geloof is geen sprong in het duister, zo schrijft Sproul. Geloven kan niet zonder kennis, kennis vraagt om toestemmen. Gelukkig schermt Sproul dit af van het ware zaligmakende geloof door te zeggen dat alleen de Heilige Geest het ware zaligmakende geloof verwekt. Hij geeft vertrouwen. Sproul steekt in op helder denken. Maar tegelijk wil hij benadrukken dat het werk van Gods Geest onmisbaar is. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het slot van het boek, waarin de betrouwbaarheid van de Bijbel aan de orde komt. Hij citeert dan Calvijn: "Zij die zich beijveren om het geloof in de Schrift te bewerken door middel van disputatie doen de dingen achterstevoren". Sproul concludeert daaruit terecht dat alle argumenten niet het startpunt kunnen zijn van apologetiek. Want het werk van Gods Geest is onmisbaar voor de wedergeboorte. "Het eerste wat wij in onze apologetische taak moeten doen is overtuigende argumenten aandragen voor het bestaan van

God", vervolgt Sproul. Daar heeft u de denklijn van Sproul te pakken.

Maar, en dat is mijn vraag bij de insteek van Sproul, daar is toch ook de verlichtende werking van Gods Geest voor nodig? Zo zien we dat de nadruk op de kennis, hoe goed ook, de zwakte van het boek aangeeft. Een tweeledige zwakte: 1. het is een zeer scherpzinnig, maar dus ook een voor de praktijk wel moeilijk boek. 2. Sproul wil niet het werk van Gods Geest op de achtergrond zetten, maar er zit naar mijn idee toch wel een spanning tussen aan de ene kant de

logica en aan de andere kant het werk van Gods Geest. Dit neemt niet weg dat het boek veel waardevolle gedachten aanreikt. Het is een werk dat aan mensen die meer willen weten, veel te bieden heeft. Van hart aanbevolen aan de liefhebber.

Gouda,

J.J. Grandia

N.a.v. R.C. Sproul, *Je geloof verdedigen*; 256 pag.; met verklarende woordenlijst; uitg. De Groot Goudriaan - Kampen; ISBN 9 789061 403005; 256 pag.; € 19,90.

over rouwverwerking die in 2006 voor hen gehouden is op de vereniging Febe. Zij krijgen zo vaak te maken met de realiteit dat de dood niet één huis overslaat. Vroeg of laat krijgen we met de dood te maken, niemand uitgezonderd. En wat dat teweegbrengt in het hart van de nabestaanden, leert de praktijk. Broeder Visser bedoelt vanuit een liefdevolle en bewogen nabijheid in die omstandigheden leiding en troost te bieden, al beseft hij terdege met de vrienden van Job een moeilijke vertrooster te zijn.

Naast het meditatieve gedeelte bestaat dit boekje uit praktische, behartigenswaardige richtlijnen voor het omgaan met rouw en rouwenden. Indringend is dat hij de kinderen, tot de kleinste kinderen toe, niet vergeet met hun verdriet en verwarring. Hoe gaan we als ouders met het afwijkende gedrag en de daarbij behorende gevoelens van kinderen om? En wat zijn de behoeften van het kind op dit punt? Naast al de vragen rondom rouw en rouwverwerking gaat de schrijver eerlijk en schriftuurlijk in op de vraag: Waar is de overledene nu? Maar ook: Kunt u, kun jij sterven? Wat zullen onze nabestaanden over onze geestelijke staat zeggen? Wat nog belangrijker is: Zal het goed zijn als Hij u zal onderzoeken? (Job 13:9).

Kampen,

ds. J.J. Tanis

BOEKENNIEUWS

W. Visser, Als ik beroofd ben - Rouwverwerking, een onmogelijke mogelijkheid.

Uitg. Gebr. Koster-Barneveld; ISBN 978 90 555 1464 9; aantal pag. 89; € 10,-.

Sterven is God ontmoeten. Wat kan zo'n eenvoudige zinsnede een stempel drukken op het leven van een jongere of een oudere. Van nature willen en kunnen we er niet over doordenken. Bij wie van ons haakt die gedachte aan sterven zo vast dat het op de knieën brengt voor God? Want het is toch maar niet niets: sterven. Sterven is God ontmoeten... En dan...?

Wanneer ik zo af en toe eens een bezoek breng aan de Bovenkerk hier in Kampen, kan ik het niet nalaten om even voor die graftombe te staan waarop vermeld is: „Tot doodsbedenken zich te begeven, is het begin van het eeuwig leven." Wie er in ieder geval goed over nagedacht heeft, is de schrijver van het boekje *Als ik beroofd ben*. Met deze titel bedoelt hij samen te vatten waar het over gaat als een geliefde ons door de dood ontvalt.

Een man of vrouw, een kind of ouder, een broer of zus of vriend. Op een tere, invoelende wijze gaat de schrijver, die ambtsdrager is in onze gemeente te

Nunspeet, in op dit uiterst kwetsbare onderwerp.

Het boekje heeft dan ook een sterk pastorale kant en is als zodanig zeker dienstbaar voor ambtsdragers. Maar niet alleen voor hen... Ik denk ook aan de werkers in de gezondheidszorg. Het boekje is een uitwerking van een lezing

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEDANKT:

Voor Lynden (VS):
ds. F. Mulder te Wageningen

■ DOVENDIENST OP URK

Op **23 augustus** hoopt ds. A. Schot voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente op Urk, De Noord 7. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK

* Pag. 87, **DEPUTAATSCHAP BIJBELVERSPREIDING.**

Het nieuwe adres van de algemeen secretaris is:

Tornemeer 24, 3446 JL Woerden.
Diens e-mailadres is gewijzigd in:
drts@hammink.eu

* Pag 421, **CLASSICALE EVANGELISATIECOMMISSIE GOUDA.**

Toevoegen:
bankrekeningnr. 1121.47.488 t.n.v. Stichting Exploitatie Inloophuis Gouda te Moerkapelle.

* Pag. 422, **CLASSICALE EVANGELISATIECOMMISSIE UTRECHT.**

Toevoegen:
bankrekeningnr. 6847.33.773 t.n.v. Evangelisatie Leidsche Rijn Geref. Gemeente te Woerden.

BERICHTEN

■ CONGRES NADERE REFORMATIE IN MIDDELBURG

Op **zaterdag 13 september** organiseert de Stichting Studie der Nadere Reformatie een congres 400 jaar Nadere Reformatie en 25 jaar Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR). De bijeenkomst vindt plaats in Middelburg, een van de broedplaatsen van de Nadere Reformatie, Nieuwe Kerk, Onder de Toren 1.

Het congres begint om 10.30 uur met een meditatief openingswoord van ds. C.J. Meeuse, tweede voorzitter van het stichtingsbestuur. Voorts vermeldt het programma: een toespraak van drs. H. van Waveren, lid van Gedeputeerde Staten van Zeeland en een lezing van prof. dr. W.J. op 't Hof over "De betekenis van Zeeland voor de Nadere Reformatie", gevolgd door een lunchpauze.

Vervolgens: een lezing van H. Uil over "De Nadere Reformatie tussen kerk en overheid. Magistraat en kerkenraad in Zierikzee in het spanningsveld tussen ideaal en werkelijkheid", waarna presentatie van de jubileumbundel en een biografie over Willem Teellinck.

Tenslotte een lezing van dr. S.D. Post, getiteld: "Span u een weinig in". Over de geloofsleer die Smijtegelt op zijn acht-

tiende-eeuwse hoorders wilde overdragen en over zijn liefhebbers de eeuwen daarna. Sluiting: 15.30 uur.

In de lezingen analyseren sprekers de geschiedenis van de Nadere Reformatie in relatie met Zeeland en enkele aansprekende thema's die de geschiedenis actueel maken voor de huidige generatie.

Belangstellenden zijn hartelijk welkom. Deelnemingskosten: € 10,-, voor studenten € 7,50. Deze kosten zijn inclusief herdenkingsbundel met bijdragen over de Nadere Reformatie in Zeeland, koffie/thee en lunchmaaltijd.

Aanmelding dient te geschieden door overmaking van het verschuldigde bedrag op postbankrekening 5352562 of bankrekening 25.14.87.458, beide t.n.v. Stichting Studie der Nadere Reformatie te Bilthoven.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

eweg 9) 12.00 uur ds. P. Mulder en 19.00 uur ds. Van Belzen; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 16.00 uur ds. Tanis; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. Van Aalst; Ermelo 9.30 en 16.00 uur ds. C. Harinck; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Schipper; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; Haamstede 9.00, 11.00 en 18.30 uur stud. IJsselstein; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hellevoetsluis 18.00 uur stud. Maljaars; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hoofddorp 18.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Hoogeveen 15.00 uur ds. Vogelaar; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur ds. Tanis en 15.00 uur leesdienst; Kamperland 14.30 uur ds. Hakvoort; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. Moens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 19.00 uur ds. L. Blok; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. W.J. Karels; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke (in Ger. Gem. Aagtekerke) 11.30 en 19.00 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. P. Blok; Moerkapelle 15.30 uur (doventolk) ds. De Waard; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. Paul; Nieuwerter Aa 15.00 uur kand. Labee; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk 9.30 uur ds. Van Ruitenburg en 18.30 uur ds. Schot; Nisse 14.30 uur ds. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 15.00 uur ds. Baan; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Hogchem; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. Maljaars; Opheusden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Mijnders; Oudemirdum 9.00, 11.00 en 19.00 uur ds. Van Dieren; Poortugaal 9.30 en 15.30 uur ds. Hoogerland; Poortvliet 14.30 uur ds. Bakker; Puttershoek 18.30 uur ds. Kattenberg; Rhenen 16.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 19.15 uur

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 17 AUGUSTUS 2008

Aagtekerke 8.45 en 14.30 uur ds. Tuinier; Aalburg 16.00 uur ds. Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. W.J. Karels; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Andijk 10.00 en 16.00 uur stud. Boeder; Apeldoorn 14.30 uur ds. Van Ruitenburg; Arnhem 10.00 en 15.00 uur stud. Bredeweg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Van Ekeveld; Benthuizen 9.30 en 18.00

uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Boskoop 19.00 uur stud. Van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Boogaard; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 18.00 uur kand. Labee; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Den Helder 19.00 uur stud. Boeder; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. B. van der Heiden; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Noorderkerk, Amsterdams-

ds. Brugge; Rijssen-Noord 9.30 uur leesdienst, 14.30 uur ds. De Wit en 18.30 uur stud. Bredeweg; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 uur ds. Gunst en 14.00 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud. Van Rijswijk; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Annaland 18.00 uur ds. Gunst; Sint Philipsland 15.00 uur ds. De Jongste; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.00 uur ds. Pater; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 19.15 uur ds. Van der Net; Spijkenisse 18.30 uur ds. Hoogerland; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. Melis; Stad aan 't Haringvliet 19.00 uur ds. Terlouw; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. J. Karels en 14.30 uur ds. Van Manen; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 10.00 uur kand. Labee en 16.30 uur ds. P. Mulder; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlis-singen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. De Leeuw; Wierden 14.00 uur (in Herv. Kerk te Hoge Hexel, Piksenweg 2) en 19.00 uur (in Taborkerk te Wierden, Jacobsonstraat 8-a) leesdienst; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. De Heer; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 19 AUGUSTUS 2008

Borssele 19.30 uur ds. Hogchem; Brakel 19.30 uur ds. F. Mulder; Drachten 19.30 uur ds. Vogelaar; Elspeet 19.30 uur ds. Mondria; Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. Tuinier; Oosterland 19.30 uur ds. Baan.

■ WOENSDAG 20 AUGUSTUS 2008

Aalburg 19.30 uur ds. Beens; Andijk 19.30 uur ds. Driessen; Berkenwoude 19.30 uur ds. Baan; Dinteloord 19.30 uur ds. Brugge; Enter 19.30 uur stud. Van Rijswijk; Goudswaard 19.30 uur ds. Hakvoort; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. Schreuder (voor Evangelisatie); Hardinxveld-Giessendam 15.00 uur (huw.bev.) ds. W.J. Karels; Her-

kingen 19.30 uur ds. De Jongste; Hilversum 19.45 uur ds. M. Karens; Hoogeveen 19.30 uur ds. De Wit; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Mondria; Krabbendijke 19.30 uur ds. Melis; Leerdam 19.30 uur ds. De Heer; Meeuwen 19.30 uur ds. Terlouw; Melissant 19.30 uur ds. Van der Net; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. De Leeuw; Mijdrecht 19.30 uur kand. Labee; Nijkerk 19.30 uur ds. Schipper; Oud Beijerland 19.30 uur ds. W.J. Karels; Poederoyen 19.30 uur ds. De Waard; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. L. Blok; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Kleppe; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Van Manen (voor Evangelisatie); Sint Annaland 19.30 uur ds. Hoogerland; Spijkenisse 19.45 uur ds. Joosse; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Pater; Utrecht 20.00 uur ds. Vermeij; Veenendaal 14.00 uur (huw.bev.) ds. Van Ruitenburch.

■ DONDERDAG 21 AUGUSTUS 2008

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. De Heer; Drachten 15.00 uur (huw.bev.) ds. Bakker; Emmeloord 19.30 uur ds. Van der

Net; Genemuiden 19.30 uur ds. Van Belzen; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Veenendaal; Kapelle-Biezeling 19.45 uur ds. Baan; Kootwijkerbroek 19.30 uur (H.D.) ds. Beens; Naaldwijk 19.45 uur ds. Melis; Opperdoes 19.30 uur ds. L. Blok; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Hakvoort.

■ VRIJDAG 22 AUGUSTUS 2008

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 13.30 uur (huw.bev.) ds. Tuinier; Den Helder 19.30 uur ds. Baan; Drachten 15.00 uur ds. Bakker.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN OP ZONDAG 17 AUGUSTUS 2008

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

...zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan...

Openbaring 14 : 13

Na een periode van ziek zijn, en afnemende krachten is tot onze droefheid door de HEERE uit de familiekring weggenomen onze geliefde broer, zwager en oom

Adrianus Kalkman

sinds 16 maart 1993 weduwnaar van Antje de Hon

in de leeftijd van 85 jaar.

Krimpen aan den IJssel: D. Kalkman
G. Kalkman-de Vries

Krimpen aan den IJssel: S.P. Kalkman
C.A. Kalkman-van Baren
Neven en nichten

Capelle aan den IJssel, 7 augustus 2008
Zorgcentrum d'Amandelhof
Correspondentieadres: D. Kalkman
Boveneindselaan 33
2924 BA Krimpen aan den IJssel

De begrafenis heeft dinsdag 12 augustus, na een rouwdienst in de Sebakerk, plaatsgehad op de begraafplaats Waalhoven te Krimpen aan den IJssel.

Er blijft dan een rust over voor het volk Gods.

Hebr. 4:9

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Krimpen aan den IJssel geeft met ontroering kennis, dat de Heere heeft weggenomen, in de hope des eeuwigen levens, zijn geliefde oud-ambtsdrager, de heer

A. Kalkman

in de leeftijd van 85 jaar.

Vanaf de instituering in 1971 tot 6-1-2008 heeft hij als ouderling de gemeente naar de liefde van zijn hart en in grote getrouwheid mogen dienen.

De Heere ondersteunde de achtergebleven familie in dit verlies en Hij heilige de roepstem aan ons aller hart

Namens de kerkenraad,
Ds. P. Mulder, preses
M.D. Weijers, scriba

Krimpen aan den IJssel, 7 augustus 2008

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pension „De Peel“**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Familie Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687. Bgg. 0488-482025. Internet: www.knuivers.nl

BEGRAFENISVERZORGING KINA
010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstroek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 I. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

Geerts
herenkleding

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.

Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons

Streppantalons - Overhemden

Stropdassen - Sokken - Overjassen

Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DD 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSPRAAK MOGELIJK

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Nazomeren in Drenthe?

Camping de **Beukenhof** heeft weer volop plaats voor u als kampeerder en starcaravans te huur na week 34.

Bel voor info **0528-331246**
www.campingdebeukenhof.com

Te koop **chalet** in de **Valk-Wekerom**. Mooi aangelegde tuin.

Bosrijke omgeving. Tel. 0342-419066 of 06-13433284.

• ROEMEENSE PANFLUITEN
• DIVERSE BLOKFLUITEN
• MUZIEKSTANDAARDS
• DWARSFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

SVF

Bergambacht

SVF Bergambacht
Tel.: 0182-35.15.57
Fax: 0842-20.54.23
bergambacht@svf.nl
www.svf.nl

Schuldhulpverlening/budgetbeheer

SVF Bergambacht ondersteunt diaconieën bij (problematische) schulden en budgetbeheer.

SVF Bergambacht, tel: 0182-351557 of
bergambacht@svf.nl www.svf.nl
Vraag vrijblijvend advies aan.

Zorg dichtbij

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Begrafenisverzorging "Honestum"

0180 - 628908 (dag en nacht)

L. Melisse-Vermeer en D.D.E. Melisse
Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.I. Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Waardige en stijlvolle verzorging

van begravenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begravenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzoegers:
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur
Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Kroostweg 22, Tel. (030) 69 95 330

Handen van de kerk wereldwijd

**Dominicaanse
Republiek**
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde
voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

HANDEN VAN DE KERK
**Bijzondere
Noden**

GIRO 307447 Woerden

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzondereboden@cbgg.nl • I www.bijzondereboden.nl

Te huur ruime **vakantiewoning**.
Dicht bij Norwich,
in Zuid Ontario Canada.
Inlichtingen 001.519.688.0947.
Hollands sprekend.

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begravingen - Dag en nacht bereikbaar

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken
www.derooboeken.nl

maandag gesloten

SHG

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg
Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen.
Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73**
b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg
Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

Ondergronds, maar onmisbaar
Steun het drukken van
reformatorische lectuur in China!

Stort uw gift op 3473. 76. 029

t.n.v. Hudson/Taylor/SBHC te Rhenen

HUDSONTAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudsonstaylor.nl